

HAVAINTOJA ITÄSUOMALAISEN LAPSEN MORFOLOGISISTA POIKKEAMISTA: NOMININTAIVUTUS

JOHDANTO

Tämän kirjoituksen¹ tarkoitus on osallistua suomen morfologian omaksu-
mista koskevaan keskusteluun raportoimal-
la eräitä havaintoja itäsuomalaisen lapsen
morfologisesta kehityksestä. Aineisto on
peräisin tyttäreltäni Alinalta, joka on syn-
tynyt 5.3.1995 ja asunut koko ikänsä Poh-
jois-Karjalassa. Muistiinpanoja (lähinnä
aikuiskielestä poikkeavaa morfologiaa ja
osin myös fonologiaa) olen tehnyt iästä 1;7
alkaen päiväkirjamenetelmällä, ja ikään 6;9
mennessä on kertynyt noin 2 100 lyhyeh-
köä ilmausta (määrä vaihtelee suuresti kuu-
kausittain). Yhtä laaja-alaista morfologis-
ta erikoisuutta olen käsitellyt toisaalla täs-
sä numerossa (siellä myös tarkemmin ai-
neistosta ja lapsen kielellisestä taustasta), ja
aiemmin eräitä aineistoni muotoja on esi-
tellyt Klaus Laalo (1998a: 363, 376–377,
379–380, 1998b: 27). Tässä keskityn nomi-
nintaivutuksen poikkeamiin: ensin esimor-
fologisen kauden ja kaksitavuvaiheen mor-
fologisiin ilmiöihin, sitten sellaisiin erikoi-
suuksiin, joita esiintyi tietyissä taivutus-
muodoissa tai taivutustyypeissä (sekä mor-
fologisen kehityksen alussa että myös myö-
hemmin), ja lopuksi käsittelem perusmuo-

don ja taivutusvartalon suhdetta nominin-
taivutuksessa.

ESIMORFOLOGISIA TAIVUTUSKEINOJA: YLEISGEMINAATIO

Alinan esimorfologisista taivutuskeinoista
(vrt. Laalo 1997) ei aineisto suppeutensa
vuoksi anna kovin perusteellista kuvaa,
mutta vaikuttaa siltä, ettei lyhyen ja pitkän
loppuvokaalin oppositio toteutunut yhtä
selvästi kuin suomalaislapsilla yleensä (vrt.
esim. Toivainen 1996: 49–50, Laalo mts.
188–192), vaan jälkitavujen pitkien vokaa-
lien kesto horjui pitkään. Aineisto viittaa sii-
hen, että lapsi hyödynsikin taivutusta tavoit-
tellessaan vartalonsisäisiä äännevaihtelui-
ta, varsinkin savolaismurteille ominaista
yleisgeminaatiota ja ehkä myös itämurtei-
den erikoisgeminaatiota (geminaation vah-
vuudesta pohjoiskarjalaisella lapsella ks.
myös Oinonen 2001: 13, 68–69, 76). Gemi-
naatiota esiintyi paitsi pitkän vokaalin edel-
lä (esim. 1;7 *kallaa* 'kalaa', 1;8 *mukkà muk-
kà* 'mukaan') myös lyhytvokaaalisissa muo-
doissa (esim. 1;7 *uunni* 'uuniin', 1;8 *korri*
'koriin', *tulli* 'tuoliin', 1;9 *illi* 'syyliin', 1;10
tietokonne 'tietokoneeseen'). Loppuvokaa-

¹ Kirjoituksen aiempaan versioon tehdyistä kommentteista osoitan kiitokset professori Klaus Laalolle ja do-
senti Marja-Liisa Helasvuolle.

lin pidentymä saattaakin olla lapsen näkökulmasta redundantti, sillä vartalonsisäisen konsonantin geminoituminen riittää erottamaan obliikvimuodon nominatiivista.

KAKSITAVUVAIHE JA TAIVUTUKSEN KÄYNNISTYMINEN

Alinan kielenkehityksen alun leimallisin piirre oli kaksitavuvaiheen voimakkuus ja pitkäkestoisuus, sillä ikään 2;3 asti melkein kaikki aikuiskielen kolmitavuiset sanamuodot lyhentyivät kaksitavuisiksi (vrt. Laalo 1994: 430). Lyhentämistä tapahtui sekä katkaisemalla sana toisen tavun vokaaalin jälkeen (esim. 1;7 *kame* 'kamera', *mipi* 'nipistä', 1;8 *katti* 'kattila', 1;9 *tapu* 'taputtaa') että muokkaamalla sanaa niin, että alkuperäinen sananloppu säilyi (esim. 1;7 *manni* 'mandariini', 1;8 *palka* 'palikka'). Hiukan myöhemmin sanat muokkautuivat myös sillä tavoin, että kolmannen tavun *r* siirtyi typistyneen sanan alkuun: 2;2 *rääkä* 'lääkäri', *rakka* 'jakkara', *renka* 'lenkkari', *raatta* 'laastari'. Kahdesta tahdista koostuvat nelitavuiset sanamuodot olivat koko ajan mahdollisia: 1;8 *neppuelkä* 'reppuselkä', 1;9 *makkanaukku* 'matkalaukku', *lulupukki* 'joulupukki'.

Kaksitavuisuustendenssi vallitsi vielä silloin, kun lapsi oli alkanut käyttää useamman sanan lauseita ja hänen kielellinen systeeminsä oli niin kehittynyt, että ns. varhaismorfologinen vaihe (ks. esim. Laalo 1998a: 362) oli alkamassa. Tavurajoitus hidasti selvästi morfologista kehitystä, sillä useimmat suffiksit jäivät puuttumaan lapsen tuotoksesta (esim. 1;9 *palka neikkii* 'leikkii palikoilla', 1;10 *äiti taitta tietokonne* 'äiti laittaa [disketin] tietokoneeseen'). Morfologinen produktiivisuus kuitenkin käynnistyi iässä 1;10, kun suffiksit *A* ja *JA* pystyivät ainoana äänneaineksina rikkomaan kaksitavurajoituksen ja alkoi esiintyä kahden-

laisia analogisia monikoita: 1;10 *kinaja* 'kyniä', *ankkaja* 'ankkoja', *kirraja* 'kirjoja', *palkaja* 'palikoita' (vrt. yks. nom. *palka* 'palikka'), *nampaja* 'lampaita' (vrt. yks. nom. *nampa* 'lammas'); 1;10 *veniiä* 'veneitä', *lentokonia* 'lentokoneita', *vaatia* 'vaatteita'. Kaksitavuvaiheen lopulla lapsi päätyi käyttämään *JA*-ainesta eräänlaisena yleissuffiksina ja korvasi sillä useita erilaisia taivutus- ja jopa johdinaineksia, joita hän ei vielä kyennyt ääntämään: 2;2 *kuravaatteja* 'kuravaatteita', *lämmijä vettä* 'lämmintä', *Ilo tulleja* 'Ilona tulee', *Iloja* 'Ilona', *rääkäjä* 'lääkäri'. Tällä tavoin suffiksi toimi myös täytetävuna, jonka avulla saattoi harjoitella kolmitavuisen sanamuotojen ääntämistä (ks. Laalo 1998a: 379).

Toisenlainen tapa kiertää kaksitavurajoituksen aiheuttamat esteet taivutuksessa ilmeni eräänlaisen lohkosyntyisen suffiksin käyttönä. Alinasta käytettiin puhuttelunimenä sekä muotoa *Allu* että sen deminutiivijohdosta *Allukka*, ja ilmeisesti jälkimmäisen taivutusmuodoista lohkesi paikallissijojen sijapäänteen edelle *KA*-aines. Tällaisen suffiksin avulla lapsi saattoi käyttää aikuiskielen kolmitavuisen taivutusmuodon sijasta nelitavuisia muotoa, jonka ääntäminen onnistui tavurajoituksesta huolimatta (esim. 2;2 *Lillikällä* 'Lillillä', *äitikälle* 'äidille'). Suffiksi näytti kuitenkin korvaavan myös aikuiskielen nelitavuisen taivutusmuotojen loppua, eli se helpotti pitkien sanamuotojen käyttämistä yhdenmukaistamalla niiden fonologista asua (ks. Laalo 1998a: 379–380): 2;2 *lattikalle* 'lattialle', *lautakalla* 'lautasella', 2;3 *lapikalla* 'lapiolla', *lattikalle* 'lattialle'.

YKSIKÖN PARTITIIVIN KEHITYSLINJOJA

Aivan ensimmäiset partitiivit olivat varmastikin analysoimattomia kokonaisuuksia (esim. 1;7 *kallaa* 'kalaa', *mättä* 'vettä',

mooda 'voita'), mutta myöhemmin diffuusiin *JA*-suffiksin käyttö osoitti pyrkimystä kohti produktiivista taivutusta (2;2 *kuumaja vettä, lämmijä vettä*). Kun morfologinen kehitys pääsi vauhtiin kaksitavurajoituksen lakattua, Alina alkoi suosia yksivartaloisten nominien partitiivissa erikoista *vA*-asuista suffiksia: 2;4 *hyvävä* 'hyvää', *onneva* 'onnea', *Alluva* 'Allua', 2;5 *kirjava* 'kirjaa', *puurova* 'puuroa', *ukkiva* 'ukkia' (tarkemmin ks. Riionheimo 2002). Rinnalla esiintyi kuitenkin myös sekä pitkää vokaalia (2;4 *kirjaa*, 2;6 *porkkanaa, puuroo, kavvii* 'kahvia') että yleiskielen mukaista *A*-suffiksia (2;5 *tuttia*, 2;6 *mekkoa, Allua, namia, äitiä*). Myös useita pleonastisia muotoja on kirjattu: 2;4 *kirjaava, kakkaava, hyväävä*, 2;5 *kirjaava, nennäävä, ovveeva, maitoova*, 2;6 *porkkanaava, hintimäpäivävä* 'syntymäpäivää' (huom! vokaalisoinnun puute), *puuroava, hämpyläävä* 'sämpylää', *maittiperunaava* 'maissiperunaa', *makaraava, lihamakaraava, purtavaava*, 2;7 *pullaava, maitoova, puuroova*, 3;0 *pettävä* 'pesää', *heinäävä*, 3;1 *polkupyöräävä*. Lisäksi esiintyi muutamia muistumia varhaisesta *JA*-suffiksista (2;5 *omaja tuttia* 'omaa', 2;6 *maitoja* 'maitoa', *Urpo ja Turpoja* 'Urpoa ja Turpoa', *kuumaja* 'kuumaa', 2;7 *kuumaja*)².

Konsonanttivartaloisten nominien partitiiveissa oli alkuvaiheessa sekä aikuiskielen mukaisia muotoja (2;2 *vettä*, 2;6 *äänttä*) että *A*- ja *JA*-suffiksien yleistyksiä (1;11 *olua* 'olutta', 2;2 *lämmijä* 'lämmintä'); keran on muistiin merkitty myös analoginen konsonanttivartalo (2;6 *makaroonta*). Vokaalivartalon käyttämisestä konsonanttivartalon sijasta on esimerkkejä vasta iästä 2;9 lähtien: 2;9 *kätee, käteä* 'kättä', 3;0 *laptee* 'lasta', 3;3 *lämpimää* 'lämmintä', 3;4 *kantea* 'kantta', 3;8 *vuohii* 'vuolta', 3;10 *unea* 'unta', 4;1 *käteihin* 'kättäkin' (liitepartik-

keli tässä iässä säännöllisesti asussa *hin*), 4;2 *puolee* 'puolta', *tuuleja* 'tuulta' (lavean vokaalin jäljessä usein siirtymä-äänne *j*), 4;3 *veteä* 'vettä', *Nurmeksea* 'Nurmesta', 4;8 *köyteä* 'köyttä', 4;10 *vuorea* 'vuorta', 5;1 *mereä* 'merta', 5;7 *kynteäsi* 'kynttäsi'. Yksittäisistä taivutustyypeistä olivat partitiivissa hankalia *in*-nominin (3;2 *korkeutperätiä* 'korkeusperäsintä', 3;4 *puhelua* 'puhelinta') ja supistumanominin (3;2 *kaakaujauhea*, 3;4 *ainea*, 5;1 *pyyheä*). Päinvastaisista tendenssiä eli konsonanttivartaloisuuden suosimista ilmeni myöhemmin konsonanttiloppuisissa sanoissa (useimmiten erisnimiä): 5;7 *Surkta* 'Zurgia', *Pokemonta, Oniksta* 'Onyxia', 5;8 *äntä* 'ännää' (N-kirjainta), 5;9 *Joosefta* (vrt. myös kongruenssitapaukselta vaikuttavaan 4;9 *Kaunotarta ja Kulkurta*; ns. skeemakongruenssista ks. Laalo 1995).

Alinan aineistossa ei ole neljän ensimmäisen ikävuoden aikana yhtään merkintää partitiivin *tA*-variantin yleistämisestä 2- ja 3-tavuisiin yksivartaloisiin nomineihin, mutta iästä 4;6 alkaen tämä suffiksi tuli hyvin yleiseksi. Todennäköisenä selityksenä on päivähoitopaikassa saatu malli: hoitopaikkaan tuli samanikäinen poika, joka käytti hyvin runsaasti pleonastisia partitiiveja (tarkemmin ks. Riionheimo 2002). Alina alkoi nyt käyttää kaksinkertaisia partitiiveja (esim. 4;6 *hiljaata, tarraata, hyväätä, kesäätä, nukkeeta, sinuuta, iltasatuuta, leikkikaveriita, pumpuliita*) ja jonkin verran myös *tA*-suffiksia suoraan vartaloon liittyneenä (esim. 4;6 *lasita, popkornita*, 4;7 *kypäremyssytä, juustota*). *tA*-suffiksia esiintyi vokaalinpidentymän ja *A*-suffiksin rinnalla yli vuoden ajan (viimeiset muistiinpanot ovat viiden ja puolen ikävuoden tienoilta: 5;5 *ei ennäätä, lisäätä, samaata*, 5;6 *kummaata*, 5;7 *liimaata*).

² *JA*-ainesta esiintyi satunnaisesti myös verbien taivutusmuodoissa (2;6 *Allu haapi valvoja* 'saa valvoa', 2;7 *Mati tavottaja* 'tavoittaa', 2;8 *Lilliv voipi kääntäjä* 'Lillin voi kääntää').

MONIMUOTOINEN MONIKON PARTITIIVI

Monikon partitiivi oli ensimmäinen produktiivisesti muodostettu taivutusmuoto ja sen kaksi suffiksivarianttia (*iA* ja *jA*) olivat ainoat ainekset, jotka pystyivät rikkomaan kaksitavurajoituksen. Näistä *jA*-variantin käyttö on odotuksenmukaisempaa kuin vähemmän salientin *iA*-yhdistelmän, joka vaatii vartalon loppuvokaalin katoa (vrt. Dasinger 1997: 64), mutta aineistossa on esimerkkejä kummankin suffiksin yleistämisestä (1;10 *kinaja* 'kyniä', *kirraja* 'kirjoja', *ankkaja* 'ankkoja', *tättijä* 'tätejä', *vauva-aippuja* 'vauvansaippuota'; 1;10 *veniä* 'veneitä', *lentokonia* 'lentokoneita', *vaatia* 'vaatteita'). Lapsen itämurteinen tausta saattaa vaikuttaa *iA*-aineksen käyttämiseen, sillä savolaismurteissa *i*-vartaloisten nominien vartalovokaali säilyy myös monikossa (esim. *lasia* 'laseja') ja *iA*-suffiksikimppun frekvenssi on siten suurempi kuin länsimurteissa. Myöhemminkin *iA*-ainesta esiintyi jonkin verran sekä murteenmukaisesti *i*-vartaloissa (3;11 *paperia* 'papereita', 4;4 *parpia* 'barbeja') että aikuiskielestä poikkeavasti (4;3 *reunia* 'reunoja', 4;11 *ympyriä* 'ympyröitä'). *jA*-suffiksi oli kuitenkin myös Alinan poikkeamissa yleisempi ja käyttöiltään pitempi, sillä esimerkkejä on kirjattu aineistoon pitkältä ajalta (esim. 2;2 *peruja* 'perunoita', *porkkaja* 'porkkanoita', 2;6 *heinäjä* 'heiniä', *venejä* 'veneitä', 2;7 *kuumaja* 'kuumia', 2;8 *tähtejä* 'tähtiä', 2;11 *äänejä* 'ääniä', 3;1 *kuoreja* 'kuoria', 3;2 *närhejä* 'näriä', 3;3 *hevoja* 'hevosia', 3;4 *hanheja* 'hanhia', 3;8 *mieluisoja*, 4;4 *hyvejä*, 5;0 *kavereja*, *pähkinöjä*, 5;9 *kärsöjä* 'kärsiä'). Kolmas mahdollinen suffiksikimppu *itA* oli varhaisvaiheessa harvinainen, mutta myöhemmin sitäkin esiintyi poikkeamamuodoissa: 2;7 *hiemeneitä* 'siemeniä', 2;8 *molemmita* 'molempia', *kirjavaita* 'kirjavaija', *kiravveita* 'kirahveja',

jalkoita 'jalvoja', 3;0 *tabletteita* 'tabletteja', 3;4 *vikkelöitä*, *Ville Vallatoita*, 3;8 *sopivoita*, 3;9 *lämpeitä* 'lämpimiä', *kauneita* 'kauniita'. Iässä 4;6 tämä partitiivityyppi tuli hyvin yleiseksi (esim. 4;6 *pöpöitä*, *kärkyitä*, *hassuita temppeuita*, *kaseteita*, *sipseitä*, *nappeita*, *äiteitä*, *tarroita*, *kirjoita*, *kissoita*); tällöin mallina lieenee ollut samassa päivähoitopaikassa olleen pojan puhe (vrt. yksikön pleonastisiin *tA*-partitiiveihin).

Monikon partitiivin muodostusta mukistavat myös vartalovokaalin morfofonologiset muutokset. Alinalla esiintyi jo alkuvaiheissa puhtaan agglutinaation (esim. 1;10 *kirraja* 'kirjoja', *ankkaja* 'ankkoja', *kinaja* 'kyniä') lisäksi vartalovokaalin katoa (esim. 1;10 *uutia Tomppia* 'uusia Tomppia', *veniä* 'veneitä', *vaatia* 'vaatteita'), mutta laadulliset muutokset yleistyivät vasta iän 2;6 tienoilla (tosin agglutinaatiomuotojakin oli edelleen, esim. 2;6 *heinäjä*, *tekemäjä*, 2;7 *lankakeräjä*, *kuumaja*). *A*-vartaloisissa nomineissa tapahtui *a > o*-muutoksen yleistyksiä: 2;8 *ruokoja* 'ruokia', 3;7 *hankaloita*, 3;8 *mieluisoja*, *sopivoita*, *ihannoita*, 5;2 *salamoja* (vrt. myös monikon allatiivi 6;9 *huoltoasemille*). Myös vartalonloppuisen *ä*:n muuttumisesta *ö*:ksi kertyi esimerkkejä pitkältä aikaväliltä: 2;6 *nälköjä* 'nälkiä', 2;9 *hantöjä*, 3;1 *lankakeröjä*, 3;4 *räköjä*, *vikkelöitä*, 4;3 *kärpäslätköjä*, 5;9 *kärsöjä* (vrt. myös 3;0 *käpälöillä*, 3;11 *kärpäslätköillä*, 6;7 *vääröissä paloissa*). *e*-vartaloisissa nomineissa Alina käytti melko usein *jA*-suffiksia, jonka edellä vartalovokaali säilyi: 2;6 *karvakätejä* 'karvakäsiä', 2;7 *maitoviikkejä* 'maitoviiksiä', 2;8 *tähtejä*, *pokkeja* 'poskia', *lappeja* 'lapsia', 2;11 *äänejä*, 3;0 *uuteja* 'uusia', *kärpätejä*, *höyhenejä*, 3;1 *kuoreja*, *jälajälkejä*, 3;2 *närhejä*, 3;4 *hanheja*, 3;8 *veljejä* (vrt. myös monikon genetiiveihin 3;3 *hiilejen* 'siilien', 3;4 *äitejen*, 3;8 *teletappejen*, *äitejen*, *sormivärejen*). *ejA*-aineksen käyttö oli niin produktiivista, että se levisi jossain määrin

myös A-vartaloihin (3;0 *tyhjejä*, 3;1 *polku-
pyöräkypärejä*, 4;5 *hyvejä*).

PLEONASTISIA TAIVUTUSMUOTOJA

Kolmivuotiaana Alina alkoi varsin usein käyttää kaksinkertaista suffiksia sellaisissa taivutusmuodoissa, joissa aikuiskielen suffiksina oli vokaalinpidentymä + *n*. Suurin ryhmä olivat illatiivit, joissa vokaalinpidentymää seurasi *hVn*-suffiksi (3;1 *rattaitiihin* 'rattaisiin', 3;3 *maljakkoon*, *valjatiihin* 'valjaisiin', *hukkitkiihin*³ 'sukkiksiin', 3;4 *lentoohon*, *Kajjaanihin*, *vettampyytyyhyn* 'vessanpyytyyn', *imuriihin*, *eteiteehen* 'eteiseen', *ruohikkoohon*, *karkuuhun*, 3;5 *pettähän* 'pesään', 3;6 *kotiihin*, *piiloon*, *poskiihinsa*, 3;10 *syviihin kuoppiihin*); kaksinkertaisuus ulottui myös 3. infinitiivin illatiiveihin (3;8 *lukemaahan*). Toinen taupausryhmä olivat yksikön 3. persoonan omistusliitteet, joissa pitkän vokaalin jälkeen tuli *nsA*-liite (3;4 *hampaitaanta*, 3;5 *innoitaanta* 'innoissaan', 4;6 *hätissäänsä*, 4;7 *ittejäänsä* 'itseään').

OMISTUSLIITTEET

Yksikön 1. persoonan omistusliitteen käyttö alkoi iässä 2;5, ja aluksi ilmeni monenlaista yliproduktiivisuutta. Liite viittasi välillä vääriin persoonaan (2;6 *Lilli päätää hivän ääneni* 'päästää hyvän äänen', *tuon äitin hateenvarjoni* 'sateenvarjo', 2;7 *tää ol Lillin takkini*, *minun tuoli on ukil luonani*) tai liittyi sanoihin, joihin se ei aikuiskie-

lessä kuulu, kuten pronomineihin (2;6 *minä otan tääni* 'tämän', *minä aukaten hen iteni* 'aukaisen sen itse', 2;7 *tää om minuni*, 2;8 *ei vaari ota hitäni* 'sitä') ja partikkeleihin (2;6 *minä haluun ukin luoni*, *Mati nappat minum polvetta kiinnini*, *äiti tuut tänneni*, *äiti nottam minut tonneni*)⁴. Myös morfotaksissa oli jonkin verran horjuntaa: omistusliite tuli joskus ennen sijapäätettä (2;6 *kaikkia minum peittonia* 'peittojani')⁵, ja silloin aikuiskielen nollamorfi saattoi edustua lapsen tuotoksessa ilmimorfina (2;5 *minun turvavyönit*) (vrt. Niemi ja Niemi 1985: 162).

Vartalonvaihtelut olivat omistusliitteellisissä taivutusmuodoissa pitkään ongelmallisia, ja yksikön nominatiiviin perustuvia muotoja esiintyi ainakin supistumanomineilla (2;6 *kuumellääkeni*, 2;8 *amme-ni*, *lullavaateni* 'juhlavaatteeni'), *nen*-johdoksilla (2;7 *lautaneni*, 3;7 *lautanes* 'lautasesi', 3;8 *lapaneni*, 3;9 *hevoneni*, 4;0 *apulaines* 'apulaisesi', 4;8 *kukkaneni*, 5;1 *juominensa*), *in*-johdoksilla (2;8 *puhelini* 'puhelimeni', 3;8 *avais* 'avaimesi', 3;10 *avaini* 'avaimeni') ja *e*-vartaloissa (3;2 *kivini*, *pikkuvelini*, *veliti* 'veljesi', 3,4 *kätini*, 3;6 *pikkuvelini*, *veitsini*, 3;8 *lehtini*, *ovisi*, 3;10 *torvini*, 4;0 *sormini*, 4;1 *käsis* 'kätesi', 4;6 *kynsisi* 'kyntesi'). Astevaihtelusanoissa huomiota kiinnitti *ni*-suffiksin ajoittainen liittyminen heikkoasteiseen vartaloon, vaikka suffiksi ei sulje tavua ja vaikka sanan nominatiivi on vahva-asteinen (esim. 2;6 *maioni*, *kylpytakini*). Alina näyttikin lisäävän omistusliitteen siihen vartaloon, joka kyseisellä taivutusmuodolla olisi ilman

³ S-loppuisissa konsonanttiyhtymissä esiintyi metateesia pitkälti yli 3-vuotiaaksi saakka (esim. 2;9 *latpeni* 'lapseni', *luotke* 'luokse', *pötkyy* 'pöksyyn', 2;10 *ytki* 'yksi', 2;11 *Matiatken* 'Matiaksen', *Pitpa* 'Pipsa', 3;0 *jatkaa* 'jaksaa', 3;5 *eritkeen* 'erikseen', 3;6 *keskiä* 'keksiä', *ei jaska* 'jaksa', *iste* 'itse', *kasto* 'katso').

⁴ Alina käytti omistusliitettä melko usein myös verbinmuodoissa, esim. 2;6 *iti antani* 'isi antaa', *minä halluun uutta Pinguvani kattovani* 'Pinguua katsoa', 2;7 *minä haluan hyöväni* 'syödä', *minä tikkani* 'tiskaan', *minä halluun tuom peittäni* 'pestä', *minä otani* 'otan'.

⁵ Myös liitepartikkeleiden morfotaksi saattoi joskus horjua, esim. 5;7 *hammaskijjutut* 'hammasjututkin' (vrt. Niemi ja Niemi 1985: 162).

omistusliitettä: yksikön nominatiivit olivat (supistumanomineja lukuun ottamatta) vahva-asteisia (esim. 2;6 *nyt tulee Puppeni, minun lappuni putoiti* 'putosi', 2;8 *tuli kakani*), genetiivi-akkusatiivit taas heikkoasteisia (esim. 2;6 *loin kaikki maioni* 'join kaiken maitoni', *minä panen kylpytakini, minä halluum Pupeni*, 2;7 *minä halluum peitoni, minä kampaan itet tukani, minä otin hieltä kantokopani* 'sieltä kantokopan', 2;8 *minä höin kaiker ruovani* 'söin ruokani', *äiti on kampanut tukanta* 'tukkansa', *nokkalintu maalaa lehentä* 'lehtensä', 3;4 *heppa menee yläkertaan ottamaan oman yöpaita* 'yöpaitansa', 3;7 *äiti minä näin työpaikas* 'työpaikkasi'). Myös monikon nominatiiveissa omistusliite liittyi heikkoasteiseen vartaloon (2;8 *äiti panem minullek kengäni jalkaan*, 2;10 *äiti minä pyyhin jo käini* 'käteni', 3;7 *minä pesen omat käini veellä* 'käteni').

VAIKEITA TAIVUTUSTYYPEJÄ

Supistumanominit mukautuivat Alinalla usein CV-loppuisten yksivartaloisten nominien taivutukseen eli mallina olivat ne nominit, joiden taivutusvartalo on identtinen nominatiivin kanssa (Dasinger 1997: 59). Eniten poikkeamamuotoja oli illatiivissa (2;7 *ammeen, venneen* 'veneeseen', 3;0 *lakkeen* 'lahkeeseen', *pyykkikoneen*, 3;1 *atiampetukoneen* 'astianpesukoneeseen', 3;2 *ammeen, kiipeilytelineen, makuuhuoneen, veneen*, 3;4 *pyykkikoneen, olohuoneen, ammeen*, 3;6 *huoneen*), ja illatiivityyppi veti mukaansa myös eA-nomineja (tosin kaikissa esimerkeissä oli myös skeemakongruenssin tuki: 2;9 *korkeen tuoliin, virheen*⁶ *pottaan*, 3;9 *oikeen lumeen*). Lisäksi poik-

keamia esiintyi yksikön partitiivissa (3;2 *kaakaujauhea*, 3;4 *ainea*, 5;1 *pyyheä*), yksikön genetiivissä (2;6 *voien* 'voiteen', 3;4 *öljyainen*, 3;5 *hyljen*), yksikön adessiivissa (2;8 *hyljellä*), omistusliitteen edellä (2;6 *kuumelääkeni*, 2;8 *ammeni, lullavaateni* 'juhlavaatteeni'), monikon nominatiivissa (4;0 *lahet* 'lahkeet') ja varsinkin varhaisvaiheissa myös monikon partitiivissa (1;10 *veniä* 'veneitä', *lentokonია* 'lentokoneita', 1;11 *vaatia* 'vaatteita', 2;2 *kuravaatteja*, 2;6 *venejä*, 3;1 *viinirypälejä* 'viinirypäleitä'). — Päinvastaisesta vaikutussuunnasta eli supistumanomien taivutuksen yleistämisestä tuli esimerkkejä vasta paljon myöhemmin (6;3 *kirjekkuoreeseen*, 6;8 *Tankereeseen* 'Tangeriin', *Pivoineessa* [Pivoine-niminen kylpyvaahto]).

Nominatiivissa s:ään päättyvissä nomineissa levisi ks:llinen vartalotyyppi: 2;7 *eväkkiä* 'eväitä', 2;10 *Mikko Mallikatella* 'Mallikkaalla', 3;1 *avaruukken* 'avaruuden', 3;10 *varvakset*, 4;3 *Nurmeksea*, 4;6 *saaliksia*, 4;8 *salaisuuksesi*. Tyyppiin mukautui joskus myös sana *kuukausi* (esim. 4;0 *kuukaukset*), jonka puhekielinen nominatiivi *kuukaus* on loppuheiton vuoksi s-loppuinen. Samanlaista taivutusta noudatti myös Alinan oma takaperoismuodoste *juomis* 'juoma' (esim. 4;7 *juomikset*).

in-johdoksissa Alina käytti 2–3-vuotiaana usein yksinkertaistettua taivutusta, jossa johtimesta oli jäljellä vain *i*-aines: 2;7 *puhelia*, 2;8 *puhelini*, 2;10 *heijattia* 'heijastinta', 2;11 *puhelilla*, 3;0 *puhelitta* 'puhelimessa', *pakastit* 'pakastimet', 3;2 *korkeutperätit* 'korkeusperäsimet', *korkeutperätiä* 'korkeusperäsintä', *viivotin* 'viivoittimen', 3;4 *puhelin* 'puhelimen', *puhelia, puhelilla*, 3;8 *avais* 'avaimesi', 3;10 *avaini* 'avai-

⁶ Ikävälillä 2;7–3;0 *h*-alkuisissa konsonanttiyhtymissä toteutui säännöllisesti metateesi, jolloin *h* siirtyi yhtymän loppuun ja tuloksena oli usein aikuiskielen fonotaksin vastaisia yhtymiä (esim. 2;7 *lemhii* 'lehmää', *pihvii* 'pihviä', 2;8 *tenhy* 'tehnyt', 2;9 *inheellinen, julhapuku, pemhonen laiha* 'pehmoinen lahja', *eihät* 'ehjät', 2;10 *hinha* 'hihnä', 2;11 *vimherä* 'vihmerä').

meni'. Myös monet hänen omista välineenimijohdoksistaan taipuivat samoin (3;2 *niputit* 'nipsuttimet' [hiuskoristeet], 3;4 *puikotit* 'puikottimet' [puikkojätetön pui-set tikut], *puikotia* 'puikottimia').

NOMINIEN ASTEVAIHTELUSTA

Nominintaivutuksessa esiintyi paljon enemmän vahvan kuin heikon asteen yleistyksiä. Vahva-asteisia muotoja oli sekä yksinäis-klusiileilla (2;4 *maton* 'madon', 2;6 *käpyttä* 'kävystä', 2;7 *käpillä* 'kävyllä', 2;8 *voileipän*, *lupan*, *jalkoille*, 2;9 *yöpukutta* 'yöpupusta', 3;0 *paput*, 3;3 *likat*, 3;4 *napatta* 'navassa', *aamukiekunta* 'aamukieunta', *maton* 'madon', 3;6 *lintut*, 3;7 *vatit*, *sääntöt*, 3;8 *kohtassani*, 3;9 *kolitspukun* 'collegepuvun', 3;10 *kastematon* 'kastemadon', *yöpukun*, *likat*, 3;11 *kekon*) että jos-
sain määrin myös geminaatoilla (3;7 *pottat*, 3;10 *nukken*, 4;2 *peitton*). Usein vahvan asteen lähtökohtana oli nominatiivi, selvimmin *e*-vartaloissa, joissa vartalovokaalina oli *e:n* sijasta *i* (esim. 3;9 *rekillä* 'reellä', 4;3 *rupithin* 'ruvetkin', 4;5 *käkillä* 'käellä'), mutta aineistossa on myös sellaisia vahva-asteisia muotoja, joissa vartalovokaali on aikuiskielen mukainen (2;6 *kätet*, 4;2 *kätet*, 4;10 *reken*). Lisäksi Alinan lähiympäristösään kuulemat murteenmukaiset geminoituneet muodot ovat saattaneet sekoittaa konsonanttien kesto-
suhteita lapsen kieliopissa (yleisgeminaation ja astevaihtelun suhteesta ks. Kauppinen 1977: 183). Heikon asteen yleistystä tapahtui lähinnä supistumanomineissa (esim. 2;6 *voien* 'voiteen', 3;5 *hyljen*, 4;0 *lahet* 'lahkeet', 4;3 *hyljeen*, 4;6 *rajeita* 'rakeita'), ja niiden taustalla lie-
nee nominatiivin heikkoasteisuus.

Omaksuttuaan astevaihtelun perussään-
nöt Alina alkoi soveltaa niitä eräisiin sanoi-

hin, jotka eivät aikuiskielessä kuulu aste-
vaihtelun piiriin (vrt. Räsänen 1998: 62):
3;1 *ripi* 'rivi' (josta joskus myös »vahvan
asteen» yleistys obliikvisijoihin, esim. 3;1
ripittä 'rivissä'), 3;5 *kurapivon* 'kurapi-
pon', 3;6 *Urvon ja Turvon* 'Urpon ja Tur-
pon', *rastapivon* 'rastapipon', 3;7 *muvin*
'mukin', *pivot* 'pipot', 4;3 *ampeeseen* 'am-
meeseen', *ampeeni* 'ammeeni', 6;0 *tivut* 'ti-
put', 6;1 *sähje* 'säkke'. Iässä 6;1 Alina al-
koi käyttää yleiskielen mukaista vaihtelua
t : d (siihen asti *d* edustui usein soinnitto-
mana tai puolisoinnillisena), ja tämä vaih-
telu laajeni uudenlaisiin ympäristöihin: ai-
kuiskielessä vaihteluttomiin sanoihin (6;1
audolla, *audosta*, *audossa*) ja myös *ts*-yh-
tymän sisältäviin sanoihin (6;1 *ohdassa* 'ot-
sassa', *ohdasta* 'otsasta'; vrt. murteelliseen
vahvan asteen muotoon *ohta* 'otsa')⁷.

PERUSMUODON JA TAIVUTUSVARTALON ONGELMIA

Alinan aineistossa *e-* ja *i-*vartaloisten nomi-
nien taivutus sekaantui usein niin, että *e-*
vartalot mukautuivat *i*:lliseen taivutukseen:
2;5 *kätit* 'kädet', 2;6 *kinin*, *nimivä* 'nimeä',
2;7 *hirvin*, *ovin*, 2;11 *torvia*, 3;3 *velittä* 'vel-
jestä', 3;4 *hanhit*, *hanhin*, 3;7 *käsijälki*, 3;8
teerin, *vuohii* 'vuohta' 3;9 *rekillä* 'reellä'.
4;2 *sinin* 'sinen', *vuohit*, *silmäripsit*, *helmit*,
4;3 *rupithin* 'ruvetkin', 4;5 *käkillä* 'käellä',
4;11 *savia*, 5;1 *savista*. *i*-vartaloisuutta
esiintyi yleisesti myös omistusliitteen edel-
lä: 3;4 *kyntini* 'kynteni', 3;6 *pikkuvelini*,
veitsini, 3;8 *lehtini*, *pikkuvelini*, *ovisi*, 3;10
torvini, 4;0 *sormini*, 4;6 *kynsisi*. Näissä
poikkeamissa toisaalta nominatiivi toimii
taivutuksen perustana, toisaalta harvinais-
empi taivutusyyppi mukautuu yleisem-
pään. Huomattavasti harvemmin *i*-vartalot

⁷ Vrt. verbinmuodot 6;1 *laitat* 'laitat', *kaadutit*, *odetaan*; 6;5 *kahdo* 'katso', 6;7 *kahdon* 'katson'.

siirtyivät *e*-vartaloiden taivutukseen (vrt. Räisänen 1975: 256, Itkonen 1977: 33), mutta muutamia esimerkkejä kertyi: 2;6 *lækkee* 'jätskiä', *læken* 'jätskin', *ruokatuoleen* 'ruokatuoliin', *kaapetta* 'kaapissa' (vrt. myös 3;2 *hormev väljet* 'sormen välit', jossa lienee kyse taivutussuhteen *veli* : *veljet* analogiasta).

Myös muissa vartalotyypeissä esiintyi muotoja, jotka saattavat johtua nominatiivin käyttämisestä taivutusvartalon sijasta. Vahva aste yleistyi lähinnä sellaisissa sanoissa, joissa nominatiivi on vahva-asteinen (esim. 2;4 *maton* 'madon', 2;6 *käpyttä* 'kävystä', 2;9 *yöpukutta* 'yöpuvusta', 3;0 *paput*, 3;6 *lintut*), heikko aste taas supistumanomineissa, joiden nominatiivi on heikkoasteinen (esim. 2;6 *voien* 'voiteen', 4;9 *lahet* 'lahheet', 4;3 *hyljeen* 'hylkeen'). Nominatiiviin perustuvat myös sellaiset *n*-loppuisten sanojen muodot kuin 2;6 *likanet*, 3;2 *hevonella*, 3;6 *vaaleampunainet*, 3;7 *lautanes* 'lautasesi', 3;8 *lapaneni*, 3;9 *hevoneni*, 4;0 *apulaines* 'apulaisesi', 4;8 *kukaneni*, 5;1 *juominensa* 'juomisensa'. Erikoinen muoto on 2;7 *vanukatteen* 'vanukkaaseen', jossa *seen*-päätte ilmeisesti liittyy nominatiiviin *vanukas* (geminaatta voi olla yleisgeminaation tulosta). Mutkikkaissa taivutustyypeissä nominatiivi oli helppo lähtökohta taivutukselle: 3;4 *Ville Vallatoita*, 3;7 *hankalampit* 'hankalammat', 3;11 *Sydämetöt* 'Sydämettömät', 4;8 *kuningatarin* 'kuningattaren'. Lisäksi konsonanttivartaloisten nominien partitiivit perustuivat joskus nominatiiviin (esim. 3;11 *tilaisuusta*, 5;10 *kuusta*, 6;6 *kolmasta*), samoin kuin *tämä*-pronominin taivutus (3;10 *tämässä* 'tässä', 3;11 *tämällä* 'tällä').

Alinan aineistosta löytyy myös muutamia esimerkkejä päinvastaisesta tendenssistä eli nominatiivin muodostamisesta taivutusvartalosta käsin (vrt. myös Kauppinen 1977: 170, Niemi ja Niemi 1985: 157, 169): 2;6 *töi* 'työ', *parempa* 'parempi', 2;7 *mut-*

tikko 'mustikka', *attiot* 'astiat' (mon. nom.), 2;8 *yllätyk* 'yllätys', 2;9 *töihillaukku* 'laukku, jonka äiti ottaa mukaansa töihin', 3;0 *hiutki* 'hius', *kärpät* 'kärpänen', 3;2 *töihi* 'työ/työpaikka', 3;10 *lämpimä* 'lämmän', 4;6 *juomis* 'juominen/juoma' (vrt. myös 4;8 *juomikset* 'juomat'), *neljännes* 'neljäs', 5;0 *kuuennes* 'kuudes', 5;2 *vasempa* 'vasen', 6;2 *happama* 'hapan', 6;4 *hyttysenpuremi* 'hyttysenpurema'. Usein tällaiset abstrahoinnit johtuvat obliikvimuodon nominatiivia suuremmasta frekvenssistä (Niemi ja Niemi 1985: 157), mutta joskus poikkeama voi motivoitua edeltävän kontekstin perusteella, kuten seuraavissa esimerkeissä:

1. äiti: sinä sinä oma tyttäreni
                  Alina: [yleiskieltä matkien]
                          em minä oom mikkään
                          tyttäre (3;4)
2. äiti: pojista tulee isona miehiä
                  Alina: onhan isi iso mies onhan
                          (3;10)

Samantapaisesta ilmiöstä on kyse myös silloin, kun lapsi abstrahoi aikuiskielen kivettyneestä partikkelista perusmuodon ja alkaa taivuttaa sitä kuten tavallisia nomineja (ks. esim. Laalo 1998a: 379). Alinalla tästä ovat esimerkkeinä sellaiset »perusmuodot» kuin *sisä* ja *ulko* (3;2 *mikä tuo hitä* [huoltoaseman sisätilla] *on?*, 4;0 *ei tuolla olem mitään ulkoa, tuo on sisä*) sekä kirkon lehtereitä tarkoittava yhdyssana *yläkausi* (5;8 *äiti kuvitellaan että yläkaudella on myös* [häävieraita]), jonka lähtökohtana oli ilmaus *yläkautta* (vrt. Räisänen 1998: 62).

Toisinaan lapsi saattoi ottaa kokonaisen obliikvimuodon sijapäätteineen perusmuodoksi ja muodostaa siitä uusia taivutusmuotoja. Tällainen tapaus on esimerkiksi vokaa-
linpidentymän lisääminen konsonanttivartaloiseen partitiiviin (2;6 *ääntäätä*, 3;6 *vertoo* 'verta' [huom! murteenmukainen *oo*], 3;9 *vertaa* 'verta', 4;6 *vertaa, vertaata* 'verta', 5;7 *mertaa* 'merta'), ja kaksinkertaisia

partitiiveja Alina muodosti myös oman vA-suffiksinsa avulla (esim. 2;4 *kirjaava*, *hyvväävä*, *tätävä*, 2;5 *ovveeva*, 2;6 *puuroava*, 2;7 *luntava*). Dasinger (1997: 54) mainitsee esimerkin *vertasta*, jossa elatiivin päätte on liitetty konsonanttivartaloiseen partitiiviin, ja vastaavia tapauksia löytyy myös Alinalta: 4;2 *verran* 'veren' (huom! astevaihtelu), 4;3 *vertaan* 'vereen', 4;4 *verran*, 5;5 *pallomertaan* 'pallomereen'. Myös sellaisissa muodoissa kuin 3;3 *meidältä* 'meiltä', 3;4 *puuhutta* 'puusta', 4;1 *lastelle* 'lapsille', 4;5 *meijältä* 'meiltä' ja 5;7 *päälläellä* 'päällä' taivutuksen perustana on käytetty jotain obliikvimuotoa. Erikoinen oli Alinan sana *rauli* 'rako', jonka mallina lienee adverbi *raolleen*; lapsi on kenties pitänyt tätä illatiivimuotona (ja geminaatista-*l*:ää erikoisgeminaation tuloksena) ja abstrahoinut perusmuodon *rauli*. Muistiin on kirjattu useita esiintymiä: 2;10 *raoletta* 'raosta', 3;1 *rauletta* 'raosta', 3;2 *rauli* 'rako', 3;5 *rauletta* 'raosta'.

LOPUKSI

Alinan nominintaivutuksen kehitystä rajoitti pitkään jatkunut voimakas kaksitavuvaihe, jonka aikana hän pystyi ääntämään kolmannessa tavussa vain äännesekvenssit A tai jA, mutta näiden aineiden suffiksinaomainen käyttö kuitenkin enteili morfologisen produktiivisuuden käynnistymistä. Kun rajoitus vihdoinkin heikkeni iän 2;3 jälkeen, morfologinen kehitys ryöpsähti nopeasti käyntiin. Muutaman kuukauden kuohuntavaiheen aikana esiintyi joukoittain morfologisia poikkeamia aikuiskielestä; selvästi eniten muistiinpanoja on ikäkuukaudesta 2;6, jonka jälkeen aikuiskielen mukaisten muotojen määrä yleistyi. Iän 3;4 tienoille ajoittui muutamien lapsen omien muodosteiden melko säännöllinen käyttö (näitä olivat tässä artikkelissa mainitut pleonastiset illatiivit ja omistusliitteet sekä li-

säksi eräät verbintaivutuksen ilmiöt). Eri-laisia satunnaisia (usein lipsahduksen luonteisia) poikkeamia esiintyi koko aineiston keruun ajan.

Alkuvaiheiden erikoisin muodoste oli Alinan luoma suffiksi vA (joka oli laajasti käytössä paitsi nominien partitiivissa myös verbintaivutuksessa, ks. Riionheimo 2002), mutta sen käyttö väheni varhaisen kukoistuskauden jälkeen melkein olemattomiin. Sen sijaan ne nominintaivutuksen poikkeamat, jotka olivat samansuuntaisia kuin aiemmissa tutkimuksissa on raportoitu (vrt. esim. Räisänen 1975, Itkonen 1977, Kauppinen 1977, Niemi ja Niemi 1985, Laalo 1997, 1998a, Dasinger 1997, Toivainen 1997), eivät rajoittuneet varhaisvaiheisiin, vaan esimerkkejä saattoi kertyä jopa viiden tai kuuden vuoden iästä; näitä poikkeamia olivat muun muassa konsonanttivartalon korvaaminen vokaalivartalolla, monikon partitiivin jA- ja itA-suffiksikimppujen yleistykset, supistumanominien mukautuminen yksivartaloisten taivutukseen, ks:llisen vartalon yleistäminen s-loppuisissa nomineissa, in-johtimen yksinkertaistaminen ja astevaihtelusanoissa vahvan asteen yleistykset. ■

HELKA RIIONHEIMO

Sähköposti: helka.riionheimo@joensuu.fi

LÄHTEET

- DASINGER, LISA 1997: Issues in the acquisition of Estonian, Finnish, and Hungarian: a crosslinguistic comparison. – Dan Isaac Slobin (toim.), *The crosslinguistic study of language acquisition*. Volume 4 s. 1–86. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates.
- ITKONEN, TERHO 1977: *Lapsen kielenomaksuminen*. Opuscula instituti linguae fennicae 58. Helsinki: Helsingin yliopisto.

- KAUPPINEN, ANNELI 1977: *Mikon kielioppia: 3 vuoden 4 kuukauden ikäisen pojan kielestä ja sen kehittymisestä vuoden aikana*. Lisensiaantintutkielma. Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- LAALO, KLAUS 1994: Kaksitavuvaihe lapsen kielen kehityksessä. – *Virittäjä* 98 s. 430–447.
- 1995: Skeemakongruenssi lapsenkiellessä. – *Virittäjä* 99 s. 153–172.
- 1997: Alkukatsaus lapsenkielen esi- ja varhaismorfologiaan. Lyhyen ja pitkän loppuvokaalin sekä vartalonvaihteluiden ikonisuutta. – *Virittäjä* 101 s. 186–207.
- 1998a: Välikatsaus lapsenkielen varhaismorfologiaan. – *Virittäjä* 102 s. 361–385.
- 1998b: Esi- ja varhaismorfologinen vaihe suomalaislapsen kielen kehityksessä. – Kaisu Heinänen & Matti Lehtihalmes (toim.), *Kielihäiriöisen lapsen tutkimus – testaamistako?* s. 22–30. Suomen logopedis-foniatriinen yhdistys ry:n julkaisuja 30. Helsinki: Suomen logopedis-foniatriinen yhdistys.
- NIEMI, JUSSI – NIEMI, SINIKKA 1985: Suomenkielisen lapsen morfosyntaksin ja sanaston kehityksestä. – *Virittäjä* 89 s. 152–171.
- OINONEN, KAIJA 2001: *Havaintoja Aleksin kielen kehityksestä 0.9–2.0-vuotiaana. Esi- ja varhaismorfologia*. Pro gradu -tutkielma. Joensuun yliopiston suomen kielen ja kulttuuritieteiden laitos.
- RIIONHEIMO, HELKA 2002: Taivutusta yli sanaluokkarajojen. Itäsuomalaisen lapsen varhaisen taivutuskeinon lingvististä analyysia. – *Virittäjä* 106 s. 58–84.
- RÄISÄNEN, ALPO 1975: Havaintoja lastenkielstä. – *Virittäjä* 79 s. 251–266.
- 1998: *Kainuun murteiden äännehistoria II. Konsonantisto*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 699. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- TOIVAINEN, JORMA 1996: Suomen kielen omaksuminen ja kielioppi. – Kirsti Toivainen (toim.), *Suomalaiskielten omaksumista tutkimassa* s. 46–53. Turun yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitoksen julkaisuja 53. Turku: Turun yliopisto.
- 1997: The acquisition of Finnish. – Dan Isaac Slobin (toim.), *The crosslinguistic study of language acquisition*. Volume 4 s. 87–182. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates.

KIRJOITETUN SUOMEN LÄHTEILLÄ — KÄÄNTÄMISEN TEEMAPÄIVÄ

Lauantaina 13. huhtikuuta 2002 kello 9.15–14

Helsingin yliopistossa Porthanian salissa I

(Yliopistonkatu 3)

Alustajina Markku Mannila, Anna Mauranen,

Outi Paloposki ja Kimmo Pietiläinen

TERVETULOA